

§ 248

Kaupunkistrategian mukaisen Nordiska skolan -konseptin esittely

HEL 2020-002077 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Vastaehdotus:

Martina Harms-Aalto: Lautakunta puoltaa sitä, että Nordiska skolanin perustaminen nyt tutkitun konseptin mukaisesti otetaan seuraavan valtuustokauden strategiaan.

Kannattaja: Ted Apter

Martina Harms-Aallon vastaehdotusta ei käsitelty asian käsittelyn keskeyttämisen vuoksi. Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Koistinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 23444
satu.koistinen(a)hel.fi

Niclas Grönholm, ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtaja, puhelin: 310 86225
niclas.gronholm(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta merkitsee tiedoksi Nordiska skolan -konseptisuunnitelman valmistumisen.

Esittelijän perustelut

Suunnittelun toteutus

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017-2021 (kaupunginvaltuusto 27.9.2017, 321 §) on päätetty, että Helsinkiin luodaan yhteistyössä Pohjoismaiden verkostojen kanssa yhteinen konsepti "Nordiska skolan".

Nordiska skolan -konseptin yhteissuunnitteluprosessi toteutettiin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla keväällä ja syksyllä 2019. Osallistavaan yhteissuunnitteluprosessiin kuului 18 huoltajien, eri sidosryhmien, alan tutkijoiden ja pedagogien haastattelua sekä neljä työpajaa. Yhteissuunnittelun aikana pohdittiin muun muassa seuraavia kysymyksiä:

- Mitkä ovat koulun toiminnan suuntaviivat ja arvot? Miten ne näkyvät koulun arjessa?
- Millainen on Nordiska skolanin käynyt nuori? Mitä taitoja hän oppii?
- Kenelle koulu on tarkoitettu ja miten sinne haetaan?
- Miten pohjoismaisuus näkyy koulussa?
- Millainen on koulun oppimisympäristö?
- Miten monikielisyys toteutetaan koulussa?
- Mitä kieliä Nordiska skolanin käynyt nuori osaa?

Työpajat järjestettiin eri kohderyhmille ja niissä oli yhteensä 70 osallistujaa. Ensimmäisessä työpajassa käsiteltiin Nordiska skolanin perusarvoja ja toimintaa ohjaavia suuntaviivoja, toisessa määriteltiin helsinkiläisten unelmien Nordiska skolanina ja kolmannessa työpajassa ruotsin- ja suomenkieliset opettajat, tutkijat ja pedagogit pohtivat parhaita käytänteitä ja pedagogisia ratkaisuja monikieliselle koululle. Neljännessä työpajassa koottiin yhteen kaikki yhteissuunnittelun aikana opittu ja tiivistettiin ne nyt esittelyssä oleviksi Nordiska skolanin toiminnan lähtökohdiksi, arvoiksi ja painotuksiksi.

Konseptin esittely

Yhteissuunnittelun lopputuloksena syntyi kuvaus Nordiska skolan -konseptista, jonka pohjalta Nordiska skolan olisi mahdollista perustaa. Suunnitelman mukainen Nordiska skolan on kaikille avoin monikielinen Helsingin kaupungin koulu, jonka toiminnassa näkyy vahvasti pohjoismaisuus, monikielisyys ja kestävä kehityksen ilmiöt. Nordiska skolanissa lapsi voi aloittaa yksilöllisen koulupolkunsa päiväkodissa ja jatkaa sitä toiselle asteelle asti. Koulu toimii ja opettaa sekä suomeksi että ruotsiksi.

Nordiska skolanissa oppilas kasvaa kaksikieliseksi, kulttuuri- ja kielitietoiseksi nuoreksi ja löytää oman tapansa ilmaista itseään. Hän voi kouluaikanaan opiskella 1-3 vierasta kieltä, joista osa voi olla muita pohjoismaisia kieliä. Oppiminen tapahtuu tutuista opettajista muodostuvan monikielisen yhteisopettajatiimin ohjauksessa.

Nordiska skolan on tarkoitettu kaikille helsinkiläisille hakijoille ilman soveltuvuuskoetta. Nordiska skolanin yhteyteen luodaan sen arvoja ja tavoitteiden toteutumista tukeva varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen polku, josta oppilaat siirtyvät perusopetukseen.

Nordiska skolanissa oppilas tekee yhteistyötä niin Pohjoismaissa sijaitsevien ystävyyskoulujen kuin Helsingin pohjoismaisten toimijoiden kanssa. Koulu on monikielinen kohtaamispaikka, joka tarjoaa oppilaalle ehjän koulupäivän aamusta iltapäivän harrastuksiin. Nordiska skolanissa arvostetaan pitkäjänteisyyttä, monipuolisia ajattelun ja vuorovaikutuksen taitoja sekä kannustetaan oppilasta etsimään ratkaisuja uteliaasti kokeillen.

Nordiska skolan toteutuessaan perustuisi seuraaville periaatteille ja painotuksille:

- Nordiska skolanin opetus- ja toimintakielet ovat suomi ja ruotsi.
- Opetus on monikielistä: oppimisessa käytetään myös muita pohjoismaisia kieliä.
- Oppilaat voivat opiskella 1-3 vierasta kieltä opetuskielten lisäksi.
- Monikielinen opettajatiimi vastaa opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä.
- Nordiska skolan yhdistää eri pohjoismaisia toimijoita ja hyödyntää näitä verkostoja oppimisen tukena.
- Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhot ja harrastukset järjestetään myös monikielisinä.
- Koulun opetussuunnitelmassa painotetaan erityisesti pohjoismaista yhteistyötä, kestävästä kehityksestä ja ilmiöopetusta.

Nordiska skolanin kantavana periaatteena on, että sitä käyvistä oppilaista kasvaa monikielisiä pohjoismaisia nuoria, jotka osaavat ruotsia, suomea ja muita pohjoismaisia kieliä. Nordiska skolanin oppimistavoitteisiin kuuluu sinnikyys, avoimuus ja kieli- ja kulttuuritietoisuus. Tavoitteena on ruokkia oppilaiden uteliaisuutta, oppimisen intoa ja kokeilunhalua. Pohjoismaihin keskittyvien sisällöllisten tavoitteiden lisäksi Nordiska skolanissa toimitaan kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaisesti ja etsitään uusia ratkaisuja kestävämmän tulevaisuuden takaamiseksi.

Nordiska skolanissa oppilaat opiskelevat kaikkia opetussuunnitelmaan kuuluvien oppiaineiden sisältöjä yhtä paljon ruotsiksi kuin suomeksi. Myös äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineesta puolet opiskellaan ruotsiksi ja puolet suomeksi. Nordiska skolanin käyneen oppilaan kielitaito on näin ollen riittävä siihen, että hän voi jatkaa opintoja kummalla tahansa kotimaisella kielellä perusopetuksen jälkeen.

Nordiska skolanin käynyt nuori on kaksikielinen, josta on huomattavaa etua. Tutkimusten mukaan kaksikieliset ovat tehokkaampia tiedonseulonnessa ja suoriutuvat yksikielisiä paremmin muun muassa kielellisissä, matemaattisissa ja luovuutta vaativissa tehtävissä. Yksilötason etujen lisäksi kaksikielinen koulu tuottaa vuorovaikutusta Suomen kahden

kotimaisen kieliryhmän välille. Nordiska skolan tarjoaa myös luonnollisen ympäristön sille, että suomea ja ruotsia tai muita kieliä kotikielinsä puhuvat oppilaat oppivat myös toinen toisiltaan.

Miten Nordiska skolan eroaa ruotsin kielikylpyohjelmasta?

Nordiska skolan olisi toteutuessaan tarkoitettu laajemmalle oppilasjoukolle kuin kielikylpyohjelma on. Nordiska skolan on avoinna sekä ruotsin- että suomenkielisille oppilaille. Ruotsin kielikylpyohjelma on tarkoitettu vain lapsille, jotka puhuvat suomea yhtenä kotikielensä ja, jotka eivät osaa ruotsia. Kielikylpyopetukseen ei näin ollen osallistu ruotsia äidinkielenään puhuvia lapsia. Kielikylpyä voi toteuttaa myös siten, että ruotsinkielisten lasten tavoitteena on oppia ohjelman aikana suomea. Tässä tapauksessa ohjelma ei ole tarkoitettu suomea osaaville lapsille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kielikylpyohjelmaan osallistuu joko suomenkielisiä lapsia tai ruotsinkielisiä lapsia. Nordiska skolanissa oppilaat olisivat sekä suomen- että ruotsinkielisiä tai muunkielisiä.

Myös opetussuunnitelmatasolla Nordiska skolan eroaisi kielikylpyohjelmasta siinä, kuinka paljon suomea ja ruotsia käytettäisiin opetuksessa. Suunnitelman mukaisessa Nordiska skolanissa opetusta annettaisiin varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun asti koko ajan yhtä paljon ruotsiksi ja suomeksi. Kielikylpyohjelmassa lapselle uuden kielen osuus on ensimmäisten viiden vuoden ajan 100-90% ja tämän jälkeen 70% vuosiluokilla 3-6 ja 50% vuosiluokilla 7-9.

Nordiska skolanin perustamisen hallinnolliset edellytykset

Nordiska skolanin maaliskuussa esitellyn suunnitelman mukaan tavoitteena oli, että Nordiska skolanissa olisi kaksi virallista opetuskieltä ja koulu olisi hallinnollisesti kaksikielinen. Tämä olisi edellyttänyt lupaa poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta sekä opetussuunnitelman mukaisesta kieliohjelmasta ja/tai lakimuutosta perusopetuslain 10 §, jossa määrätään opetuskielistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on todennut vastauksessaan maaliskuussa 2020, että sillä ei ole toimivaltaa myöntää kokeilulupaa asiassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimivalta kokeiluluvan myöntämisessä koskee säännöksiä, jotka koskevat

- oppilaalle annettavan opetuksen vuosittaista ja viikoittaista määrää sekä oppilaan päivittäistä työmäärää,
- koulunkäynnin aloittamisajankohtaa ja
- vuosiluokalta toiselle siirtymistä.

Suunnitelman mukainen Nordiska skolan on kuitenkin mahdollista toteuttaa myös siten, että koulu on hallinnollisesti joko suomen- tai ruotsinkielinen ja sen virallinen opetuskieli on joko ruotsi tai suomi. Tällöin koulun kaksikielinen opetus voidaan toteuttaa opetussuunnitelma- ja

tuntijakoratkaisuilla, mikä ei edellytä lakimuutosta tai kokeilulupaa vaan ovat toteutettavissa perusopetuslain 10 §:n mukaisesti sekä valtakunnallista opetussuunnitelmaa noudattaen.

Käytännössä tämä tarkoittaisi, että yhdistetään äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sekä A1-kielen tuntimäärät, minkä muodostamasta kokonaistuntimäärästä puolet opetettaisiin suomeksi ja puolet ruotsiksi. Lisäksi opetussuunnitelmaan kirjattaisiin, että kaikkien opetussuunnitelmaan kuuluvien oppiaineiden opetuksesta puolet annetaan suomeksi ja puolet ruotsiksi. Näin toteutettuna Nordiska skolanissa opiskelevalla oppilaalla olisi mahdollisuus opiskella kolmea vierasta kieltä kahden kotimaisen opetuskielen lisäksi.

Nordiska skolanin toteuttaminen hallinnollisesti yksikielisenä muuttaa alkuperäistä suunnitelmaa oppilaiden kieliohjelman osalta siten, että oppilailla olisi mahdollisuus opiskella kolmea vierasta kieltä ensimmäisen suunnitelman neljän sijaan. Kaikilta muilta osin voidaan Nordiska skolan toteuttaa aikaisemmin esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Nordiska skolanin perustamisen taloudelliset edellytykset

Nordiska skolanin perustamisen ensisijaisena edellytyksenä on rahoituksen osoittaminen sen perustamiskustannuksiin sekä toiminnan perus- ja lisäkustannuksiin. Näihin ei ole varauduttu vuoden 2021 talousarvioesityksessä.

Perustamiskustannuksien arvioon vaikuttavat koulun koko ja koulurakennuksen tyyppi. Suunnitelman mukaisessa Nordiska skolanin esi- ja perusopetuksen yksikössä oppilaita olisi vähintään 500. Nordiska skolanin perustamiselle on kolme kiinteistöjen osalta vaihtoehtoa: rakennetaan uusi koulurakennus, jonkin nykyisestä koulurakennuksista muutetaan Nordiska skolaniksi tai Nordiska skolan toimii osana jotakin olemassa olevaa koulua.

Näistä uudisrakennus olisi paras vaihtoehto, sillä koulurakennus voitaisiin suunnitella tiloja, toimintoja ja rakennusmateriaaleja myöten siten, että se tukisi parhaalla mahdollisella tavalla Nordiska skolanin pedagogisia tavoitteita. Kustannuksiltaan perusparannukset ovat uutta koulurakennusta jonkin verran edullisemmat, mutta tarkkojen kustannusarvioiden tekeminen on mahdollista vasta, kun tarkat perustamisolosuhteet ovat tiedossa.

Lisäkustannuksia Nordiska skolanin toiminnassa muodostuu oppilas- ja opettajavaihdoista, kahdella kielellä toimivien opettajien työnvaativuudellisista, yhteissuunnittelu-aikaan varattavasta lisätuntiresurssista sekä oppimateriaalihankinnoista. Tämä on arvioilta 500-1000 euroa/oppilas perusopetuksen aikana. Tarkkaan lisäresurssitarpeeseen vaikuttavat

lopulliset päätökset tuntijaosta, hallinnolliset rakenteet ja opetus suunnitelman painotukset sekä oppilas- ja opettajavaihtojen kesto ja määrä.

Nordiska skolanin mahdollinen koko, sijainti, oppilaaksiottoalue ja vaikutus muiden koulujen toimintaan

Nordiska skolanin esi- ja perusopetuksen yksikön olisi hyvä olla vähintään 500 oppilaan kokoinen, jotta jokaisella vuosiluokalla voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti yhteisopettajuutta. Vuosittain Nordiska skolanissa aloittaisi 50-60 oppilasta, joista arviolta puolet aloittaisi ruotsinkielisessä ja puolet suomenkielisessä perusopetuksessa, jos Nordiska skolanina ei olisi. Toteutuessaan Nordiska skolanin oppilaaksiottoalueena olisi koko Helsinki, joten oppilaat tulisivat eri puolilta kaupunkia, eikä Nordiska skolanin perustaminen vaikuttaisi yksittäisten lähikoulujen toimintaan.

Nordiska skolanin olisi tärkeää sijaita hyvien kulkuyhteyksien päässä, koska Nordiska skolanin oppilaaksiottoalueena olisi koko Helsinki. Nordiska skolanin tarpeet täyttäviä sijaintivaihtoehtoja alkuvuodesta 2020 tehtyjen selvitysten perusteella olivat Kajaaninlinnantie 6, Hernesaari, Hillerikuja 4 tai Savonkatu 6. Kajaaninlinnantien ja Hernesaaren kohdalla olisi kyse uudisrakennuksesta. Hillerikujalle Nordiska skolan perustettaisiin osaksi olemassa olevaa koulua mahdollisen laajennuksen jälkeen ja Savonkadulla tehtäisiin perusparannus nykyisiin tiloihin.

Prosessin eteneminen

Nordiska skolan -konseptin suunnitelma on esitelty kaupungin johtoryhmässä tammikuussa 2020. Nordiska skolanin konsepti esiteltiin maaliskuussa 2020 kasvatus- ja koulutuslautakunnalle, jolloin lautakunta pani asian pöydälle. Maaliskuun 2020 jälkeen on selvitetty mahdollisuuksia hakea kaksikieliselle koululle kokeilulupaa sekä muita vaihtoehtoisia toteuttamistapoja Nordiska skolanille, joista toteuttamiskelpoinen on esitelty yllä.

Ennen kuin konseptin mukaisen suunnitelman toteuttamisessa voidaan edetä seuraaviin toimenpiteisiin, on Nordiska skolanin perustamiskustannuksia sekä perus- ja lisäkustannuksia varten osoitettava rahoitus. Näihin ei ole varauduttu talousarvioesityksessä vuodelle 2021.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Koistinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 23444
satu.koistinen(a)hel.fi

Niclas Grönholm, ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtaja, puhelin: 310 86225
niclas.gronholm(a)hel.fi

20.10.2020

Asia/4

Oheismateriaali

1 Nordiska skolan_030320

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 24.03.2020 § 55

HEL 2020-002077 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle 22.9.2020 saakka.

Käsittely

24.03.2020 Pöydälle

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle 22.9.2020 saakka.

03.03.2020 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Koistinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 23444
satu.koistinen(a)hel.fi